

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ПРИКАРПАТСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВАСИЛЯ СТЕФАНИКА**

Навчально-науковий інститут мистецтв
Кафедра виконавського мистецтва

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

**ІСТОРІЯ, ТЕОРІЯ ТА МЕТОДИКА ВИКОНАВСТВА
(Сольний спів)**

Освітня програма «Сольний спів»
Першого бакалаврського рівня
Спеціальність 025 «Музичне мистецтво»
Галузь знань 02 Культура і мистецтво

Затверджено на засіданні кафедри
Протокол №5 від “30” січня 2024р.

м. Івано-Франківськ - 2024

1. Загальна інформація

Назва дисципліни	Історія, теорія та методика виконавства (Сольний спів)
Викладач	Шевченко Н. С.
Контактний телефон	0666675891
E-mail	natalia.shevchenko@pnu.edu.ua
Формат дисципліни	очний/заочний
обсяг дисципліни	6 кредитів
Посилання на сайт дистанційного навчання	https://d-learn.pnu.edu.ua https://meet.google.com/hem-irrt-btr
Консультації	перед іспитом за дисципліною

1. Анотація до навчальної дисципліни

Серед важливих завдань українських вищих навчальних закладів мистецького спрямування є підготовка фахівця, який зможе вдало поєднати діяльність педагога та виконавця. Навчальний курс «Історія, теорія та методика вокального виконавства» відіграє важливу роль у розділі спеціальних фахових дисциплін.

Історичний аспект становлення і розвитку вокального мистецтва є вагомим складовою структури музичної освіти. На певному етапі навчання кожен вокаліст повинен отримати базові знання стосовно мистецтва співу. Мета дисципліни – ознайомити студентів з основними моментами в історії вокального мистецтва, що стали знаковими у виконавстві та педагогіці різних епох. У хронологічному поданні студенти мають можливість порівняти стильові парадигми не тільки кожної епохи, але й конкретних вокальних шкіл починаючи з італійської і так до вивчення найбільш важливих точок у розвитку вітчизняного вокального мистецтва. У свою чергу курс теорії та методики вокального виконавства – необхідна частина у формуванні педагогічних знань і навиків.

Отже, враховуючи вимоги сучасного педагогічно-виконавського мистецького простору випускник ВНЗ повинен знати генезис мистецтва співу, основні теоретичні думки з приводу вокального навчання для подальшого застосування у творчій та

викладацькій діяльності.

2. Мета та цілі навчальної дисципліни

ознайомлення студентів-вокалістів з основними аспектами історії, теорії та методики вокального виконавства. Окреслюючи загальні історичні моменти, вказуючи на основні теоретичні праці, вибудовується лінія розвитку і вдосконалення методичних установок у роботі над вихованням голосу майбутнього співака-виконавця.

Основними завданнями вивчення дисципліни “Історія, теорія та методика вокального виконавства (сольний спів) є:

- ознайомлення з історією вокального виконавства, окресливши певні, знакові події;
- вивчення передумов виникнення національних співацьких шкіл;
- ознайомлення студентів з діяльністю композиторів, творчість яких у певних історичних умовах спонукала виконавців до пошуку нових звучань, використання нових засобів для інтерпретування музичного матеріалу;
- визначення ролі історичного процесу у формуванні теоретичних та методичних знань;
- визначення основних методологічних аспектів вокально-виконавського процесу;
- зазначення основних теоретичних поглядів вокальних педагогів, виконавців у контексті історичного розвитку мистецтва співу;
- ознайомлення з анатомо-фізіологічними особливостями голосового апарата вокаліста;
- ознайомлення зі схемою проведення уроку на різних етапах навчання;
- усвідомлення особливостей роботи над нотним матеріалом та художніми засобами інтерпретації;
- ознайомлення з творчістю видатних співаків минулого і сучасності; провести паралелі між основними виконавськими завданнями різних епох

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен

знати:

- основні історичні етапи пов'язані з зародженням і реформацією вокального виконавського мистецтва (епоха, зміст)
- основні співацькі й оперні школи
- загальні теоретичні й методичні поняття, принципи виконавського процесу
- методичні основи роботи над вокальним твором (звуковедення, інтонація,

- фразування, динаміка, штрихова техніка;
- способи подолання стресу перед концертним виступом.

вміти:

- диференціювати практику різних вокальних шкіл;
- визначати основні аспекти методології вокального виконавства;
- охарактеризувати загальні й специфічні принципи вокального навчання;
- формувати власну думку у процесі узагальнення поданого матеріалу з історії, теорії і методики вокального виконавства

3. Програмні компетентності та результати навчання

Загальні компетентності

ЗК.1 Здатність спілкування іноземною мовою

ЗК.2 Здатність виявляти, ставити та вирішувати проблеми

ЗК.3 Здатність використовувати інформаційні та комунікаційні технології

ЗК.4 Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу

ЗК.5 Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях

ЗК.6 Здатність генерувати нові ідеї (креативність)

ЗК.7 Здатність до міжособистісної взаємодії

ЗК.8 Здатність працювати у міжнародному контексті

ЗК.9 Здатність працювати автономно

Фахові компетентності

ФК.1 Здатність створювати, реалізовувати і висловлювати свої власні художні концепції

ФК.2 Усвідомлення процесів розвитку музичного мистецтва в історичному контексті у поєднанні з естетичними ідеями

ФК.3 Здатність інтерпретувати власну думку у музикознавчій, виконавській, педагогічній діяльності

ФК.4 Здатність збирати та аналізувати, синтезувати історично-теоретичну інформацію та застосовувати її для виконавської, педагогічної інтерпретації

ФК.5 Здатність викладати спеціальні дисципліни в закладах освіти з урахуванням цілей навчання, вікових та індивідуальних особливостей здобувачів освіти

ФК.6 Здатність аналізувати виконання музичних творів або оперних спектаклів, здійснювати порівняльний аналіз різних виконавських інтерпретацій, у тому числі з використанням можливостей радіо, телебачення, інтернет-ресурсів

ФК.7 Здатність взаємодіяти з аудиторією для донесення музичного матеріалу, вільно і впевнено репрезентувати свої ідеї (художню інтерпретацію) під час публічного виступу

ФК.8 Здатність демонструвати достатньо високий рівень знань з історії теорії та методики вокального виконавства

Програмні результати навчання

ПРН.1 Володіти професійними навичками виконавської, творчої та педагогічної діяльності

ПРН.2 Володіти інформацією стосовно історії формування вокального жанру у світовому контексті;

ПРН.3 Володіти музично-аналітичними даними, знати методологічні засади;

ПРН. 4 Володіти інструментарієм щодо основних принципів вокального навчання

4. Організація навчання

Обсяг курсу	
вид заняття	загальна кількість год
лекції	60
практичні/семінарські роботи	30
самостійна робота	90

Ознаки навчальної дисципліни			
Семестр	Спеціальність	Курс (рік навчання)	Нормативний/вибірковий
I-IV	025 Музичне мистецтво	I-II роки навчання	Нормативний

Тематика навчальної дисципліни		
Тема	кількість год	
	аудит. заняття	сам. робота
Змістовий модуль 1. Історичний аспект формування вокально-виконавської культури	1	

Італійська школа співу. Основні педагогічні й виконавські тенденції.	2	
Мистецтво старовинного та класичного bel canto(на прикладі композиторських практик та педагогічних підходів Ф. Ламперті та Л. Джіральдоні)	2	
Творчість Дж. Верді. Трактатування поняття «ведіївський співак»	2	
Мистецтво співу в Італії ХХ – початку ХХІ. Навчальний практикум. Виконавські традиції	2	
Вокальне мистецтво Франції. Ж.Б. Люлі, Ж.Ф. Рамо. Оперна реформа Х. В. Глюка	2	
Сучасне французьке вокальне мистецтво.	2	
Мистецтво співу в Німеччині. Основні виконавські та педагогічні завдання.	1	
Новаторське прочитання завдань вокального виконавства (на прикладі творчості Р. Вагнера. Поняття «вагнерівський співак	1	
Змістовий модуль 2. Українська школа співу. Особливості формування.	1	
Генезис українських співацьких шкіл	1	
Національна складова української оперної та камерної музики (вокальний аспект)	1	
Творчість М. В. Лисенка - основа української вокальної школи	1	
Особливості діяльності українських провідних композиторів в умовах постійної боротьби за існування української ідентичності	0,5	
Практика композиторів ХХ-ХХІ ст.	2	

Основні вимоги до виконавців сучасної камерно-вокальної музики		
Змістовий модуль 1 Основні теоретичні положення вокального виконавства. Методологія вокального навчання.	0,5	
Вищі навчальні заклади класичного зразка. Синтез наукової та творчої практик.	0,5	
Методика викладання вокалу як дисципліна.	0,5	
Педагогічні принципи Ж. Дюпре, М. Гарсія, Ж. Фора.	1,5	
Вокальна педагогіка Німеччини.	0,5	
Провідні вокальні школи України	2	
Будова голосового апарату. Гігієна голосу в умовах професійної діяльності вокаліста	1	
Питання регістрової природи співацького голосу. Штрихова вокальна техніка	1	
Змістовий модуль 2. Специфічні ознаки вокального мовлення	1	
Історія виникнення найпопулярніших жанрів вокальної музики. Специфіка вокального виконавства к. XX-XXI ст.	1	
Основні манери співу	1	
Концертний виступ. Уміння, знання, навички	1	

5. Система оцінювання

Накопичування балів під час вивчення дисципліни	
Види навчальної роботи	Максимальна кількість балів
Семінарське заняття	40
Самостійна робота	10
Залік/екзамен	50
Максимальна кількість балів	100

6. Політика навчальної дисципліни

Академічна доброчесність	<p>очікується відповідальне ставлення до роботи з нотними та літературними джерелами з урахуванням встановлених правил щодо академічної доброчесності. Політику, стандарти та процедури дотримання академічності визначено у таких документах ЗВО: Положенні про запобігання академічного плагіату (нова редакція) у Прикарпатському національному університеті ім. Василя Стефаника http://surl.li/dzugk, метою якого є запобігання та виявлення плагіату в наукових, навчально-науково-методичних роботах науково-педагогічних працівників, здобувачів всіх освітніх ступенів (ОС) та форм навчання; розвиток навичок коректної роботи із джерелами інформації та впровадження практики належного цитування; дотримання вимог наукової етики та поваги до інтелектуальних надбань; активізація самостійності та індивідуальності при створенні авторського твору і</p>
--------------------------	---

	<p>відповідальності за порушення загальноприйнятих правил цитування. Положення про Комісію з питань етики та академічної доброчесності (нова редакція) http://surl.li/dhrfg, в якому зазначаються права та обов'язки комісії, вимоги щодо її складу та порядок роботи; Кодексі честі Прикарпатського національного університету ім. Василя Стефаника (нова редакція) http://surl.li/dhres в якому принцип академічної доброчесності сформульовано як один із основних принципів поведінки члена університетської громади та введені у дію Наказом ректора № 529 від 27.09.2022 р. «Про внесення змін і доповнень до діючих положень університету» Наказом ректора №530 від 27.09.2022 «Про введення в дію нової редакції Кодексу честі Прикарпатського національного університету ім. Василя Стефаника</p>
Пропуски занять (відпрацювання)	відпрацювання відбуваються в індивідуальному порядку, шляхом виконання семінарських занять у визначений термін
Виконання завдання пізніше встановленого терміну	враховуючи вагомість практичної складової курсу, виконання завдання пізніше встановленого терміну впливає на оцінювання. Студенти університету які не виконали план семестру з однієї, двох або трьох дисциплін і при семестровому контролі отримали «незараховано», чи «незадовільно» (FX або F) мають право, за особистим бажанням, на повторне проходження навчальної дисципліни, вивчення якої може бути перенесене на наступний навчальний період, що регулюється

	<p>Положенням про порядок повторного вивчення дисциплін (кредитів ECTS) в умовах ECTS (№18 від 2.02 2016 р. ; із внесенням змінами наказом №212 від 6.04 2021 р.) яке регламентує процедуру повторного вивчення навчальної дисципліни, тобто ліквідації академічної заборгованості</p> <p>http://nmv.pnu.edu.ua/wp-content/uploads/sites/118/2021/04/povtorne-vuvchennia_nove.pdf</p>
Додаткові бали	<p>отримання додаткових балів можливе за умови поглибленого вивчення певних питань за додатковою літературою з лекційних курсів, а також у результаті блискучого виконання практичних, завдань</p>
Неформальна освіта	<p>Неформальна освіта регулюються Положенням про визнання результатів навчання, здобутих шляхом неформальної освіти в Прикарпатському національному університеті імені Василя (Редакція 3) (введено в дію наказом ректора № 672 від 24.11.2022 р.) Стефаніка</p> <p>http://nmv.pnu.edu.ua/wp-content/uploads/sites/118/2022/11/neformalna-osvita.pdf</p> <p>Рекомендовані платформи: Платформа Coursera for Campus; сучасний студентський простір Paragraph (на базі Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаніка); Erasmus+UA</p>

7. Рекомендована література

Історія, теорія виконавства

1. Антонюк В. Вокальна педагогіка (сольний спів): Підручник. – К.: ЗАТ «Віпол», 2007. – 174 с.
2. Антонюк В.Г. Біля джерел вокально-професійної освіти в Україні. – Вісник ДАКіМ - К., 2000.
3. Безклубенко С.Д. Загальна теорія та історія мистецтва. – К., 2003. – 261 с.
4. Берегова О. Сильові тенденції в камерній музиці українських композиторів 80 – 90-х років ХХ сторіччя. Ситуація постмодернізму. – К., 2000. – Вип. 29. – С. 103–108.
5. Білик І. Особливості інтерпретації жанру обробки народної пісні в творчості М. Скорика на прикладі «Трьох українських весільних пісень». – К., 2010. – Вип. 31. – С. 179–185.
6. Гнидь Б. П. Історія вокального мистецтва . – К. : НМАУ, 1997. – 320 с.
7. Гордійчук Я. Становлення українського музичного театру і критика. – К., 1990
8. Городецька О.В. Українська музика 60-х років ХХ століття в контексті цілісності епохи: автореф.дис.на здобуття наук. ступеня канд. Мистецтвознав. – К.,2009. – 19 с.
9. Загайкевич А. «Concertomisterioso» Леоніда Грабовського крізь мінливостівідображень. – К., 1998. – Вип. 28. – С. 155 - 163
10. Дрожжина Н.В. Розвиток виконавських здібностей вокалістів у контексті музичномистецтва естради / Проблеми педагогіки мистецтва. Серія: Музична педагогіка і мистецтвознавство : зб. ст. – Ялта : РВВ РВНЗ КГУ, 2007. – Вип.1 – С. 118-129.
11. Єрошенко О. В. Традиційна музична культура як джерело української вокальної школи. – Х., 2006. – С. 63–68.
12. Павлишин С. Музика двадцятого століття : навчальний посібник . – Львів : БаК, 2005. – 232 с.
13. Письменна О. Гармонія Миколи Лисенка як синтез національних та романтичнихтенденцій. – Львів, 2012. – 236 с.
14. Стахевич О.Г. Вокальне мистецтво Західної Європи: творчість, виконавство , педагогіка. – К: НМАУ ім. П.І. Чайковського, 1997.
15. Стахевич О.Г. Вагнер і вокальне мистецтво в оперній культурі ХІХ

сторіччя/Культура України. Вип. 7. Мистецтвозн. – Х.:ХДАК,2000. – С. 107 – 121

16. Стахевич О.Г. З історії вокально-виконавських стилів та вокальної педагогіки : посібник. – Вінниця : Нова книга, 2013. – 175 с.
17. Сташевська І.О. Специфічні особливості розвитку системи музичної освіти в НДР: використання як засобу впровадження соціалістичної ідеології. – Вісник ЛНУ ім. Т. Шевченка. – 2010. – № 6. – Ч. II. – 174 с.

Теорія та методика виконавства

18. . Безклубенко С.Д. Загальна теорія та історія мистецтва. – К., 2003. – 261 с.
19. Жишкович М. Основи вокально-педагогічних навиків: метод. поради для студ. вокальних ф-тів вищ.навч.закл. культури і мистецтв III–IV рівнів акредитації. – Львів, 2007. – 43 с.
20. Маркова О.М. Питання теорії виконавства : матеріали до курсу теорії виконавства для магістрів і аспірантів. – Одеса : Астропринт, 2002. – 128 с.
21. Прядко О.М. Методика розвитку співацького голосу у майбутніх педагогів-музикантів : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд.пед. наук : спец. 13.00.02 «Теорія і методика навчання». – К., 2009. – 22 с.
22. Шевченко Н.С. Синтез співацьких манер в українській музиці кінця ХХ – початку ХХІ століть: дисерт. на здобуття наук. ступ. канд. мистецтв-ва. – Івано-Франківськ, 2015. – 195 с.
23. Шевченко Н. С. Елементи розширених технік у сучасному виконавстві. Мистецтвознавчі записки: Зб. наук. праць. Вип. 37. Київ : Ідея принт, 2020. С. 124 - 129
24. Шевченко Н.С. Універсальна практика вокаліста-виконавця у презентації творчості сучасного українського композитора / Наук. записки Тернопільського університету ім. В. Гнатюка : Тернопіль : ТНПУ ім. В. Гнатюка, 2013. – Вип. №2. – С. 55-62
25. Юцевич Ю.Є. Словник музичних термінів. – К.: Муз. Україна, 1977. – 205 с.
26. Юцевич Ю. Теорія і методика розвитку співацького голосу: Навч.-метод. посібник для викладачів і студентів мистецьких навчальних закладів, учителів

шкіл різного типу/Ін-т змісту і методу навчання. – К., 1998. – 158 с.

27. Sadolin C. Complete Vocal Technique. – 2000. – 255p.

Викладач Шевченко Н. С.